

2023-06-01

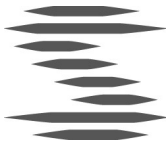
Svk SB 2023/56

BESLUT

Beredskapsåtgärd och ersättning för beredskapsåtgärd – återställande av anläggning och beredskap för ödrift – Öresundsverket, Malmö

Svenska kraftnäts beslut

1. Sydkraft Thermal Power (556112-5666), härafter Sydkraft, ska genomföra de underhålls-, reparations- och övriga åtgärder som behövs för att säkerställa att CHP-anläggningen vid Öresundsverket kan startas och hållas i beredskap för ödrift senast år 2025.
2. Sydkraft ska hålla CHP-anläggningen vid Öresundsverket i beredskap för ödrift med de funktionella villkor som anges i bilaga 1 från det att anläggningen är driftklar och fram till och med år 2029.
3. Sydkraft ersätts för kostnader enligt punkt 1 ovan med högst 405 200 000 kronor för de kostnadsposter som anges i bilaga 2.
4. Sydkraft ersätts för kostnader enligt punkt 2 ovan med högst 114 200 000 kronor årligen under perioden 2025 till 2029. Den årliga ersättningen enligt denna punkt ska räknas av mot intäkter från försäljning av tjänster som Sydkraft tillhandahåller via CHP-anläggningen vid Öresundsverket på det sätt som anges i bilaga 3. Ersättning för kapitalkostnad från och med den 1 januari 2024 beräknas på sätt som framgår av bilaga 4.
5. Som villkor för utbetalning av ersättning enligt punkt 3 ovan gäller följande. Ersättning betalas ut efter att Svenska kraftnät har fått ta del av underlag som verifierar Sydkrafts kostnader. Sydkrafts underlag för verifieringen av kostnader ska vara tydliga och kunna hänföras till de kostnadsposter som framgår av bilaga 2. Ersättning utbetalas i förskott med 100 000 000 kronor senast under januari 2024. Resterande ersättning fördelas och utbetalas per kvartal mot att Sydkraft uppvisar underlag som styrker upparbetade kostnader. Slutbetalning sker senast första kvartalet 2025 under förutsättning att Sydkraft uppvisar underlag som styrker att anläggningen uppfyller de funktionella villkoren som framgår av bilaga 1.

6. Som villkor för utbetalning av ersättning enligt punkt 4 ovan gäller följande. Ersättning utbetalas efter att Svenska kraftnät har fått ta del av underlag som verifierar Sydkrafts intäkter och kostnader. Sydkrafts underlag för verifieringen av kostnader ska vara tydliga och kunna hänföras till de kostnadsposter som framgår av bilaga 2. Ersättning utbetalas kvartalsvis efter avräkning enligt punkt 4 ovan under förutsättning att Sydkraft uppvisar underlag för intäkter och kostnader. Sydkraft ska lämna in underlagen för beräkningen av ersättningen senast åtta arbetsdagar efter utgången kvartal. Vid den första utbetalningen per kalenderår ska en slutlig avstämning av föregående kalenderårs intäkter och kostnader sammanställas för den slutliga regleringen av det föregående kalenderårets ersättning enligt detta beslut. Den första kvartalsvisa ersättningen utbetalas i förskott.
7. Sydkraft ersätts med kostnaden för demontering och transport av CHP-anläggningen med ett belopp om högst 80 000 000 kronor under förutsättning att Svenska kraftnät vid utgången av 2029 inte förlänger beredskapsåtgärden att hålla anläggningen tillgänglig för beredskap för ödrift och att Sydkraft vid denna tid kan visa att det varken finns förutsättningar att driva anläggningen vidare eller förutsättningar att avyttra hela eller delar av anläggningen trots att Sydkraft gjort vad som rimligen kan krävas för att driva respektive avyttra anläggningen eller dess delar. Sydkraft ska år 2030, under samma förutsättningar, även ersättas med det garanterade restvärdet för anläggningen enligt bilaga 2, högst 50 000 000 kr, om utfallet av ett marknadsmässigt beräknat restvärde understiger det garanterade restvärdet. Om Sydkraft får intäkter för demontering eller försäljning av anläggningen eller dess delar, räknas dessa intäkter i sin helhet av mot ersättningarna enligt denna punkt. Ersättning utbetalas enligt denna punkt under år 2030 mot uppvisande av underlag för intäkter, verifierade kostnader och dokumenterade värderingar.

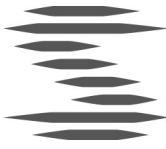
Upplysningar i anslutning till beslutet

Detta beslut fattas med stöd av 5, 7 och 10 §§ elberedskapslagen (1997:288).

Svenska kraftnät erinrar om att Sydkraft enligt 6 § elberedskapslagen ska anmäla förändringar i anläggningen till Svenska kraftnät, exempelvis om Sydkraft avser att bygga om anläggningen, eller göra verksamhetsförändringar.

Svenska kraftnät erinrar även om 13 § elberedskapslagen som bl.a. innebär att Svenska kraftnät kan utföra revision med extern revisor för tillsynen av detta beslut.

För det fall sådana omständigheter som är av betydelse för detta beslut skulle väsentligen skulle ändras efter det att detta beslut är fattat, t.ex. om ett haveri skulle uppstå, kan beslutet komma att omprövas.

Skäl för beslut

Bakgrund

Sydkraft är en del av en internationell energikoncern med Uniper SE som koncernmoderbolag. Koncernen har verksamhet i mer än 40 länder. Uniper köptes år 2022 av den tyska staten som en följd av att koncernen drabbades ekonomiskt av följdverkningarna av Rysslands utvidgade invasion av Ukraina i februari 2022.

Sydkraft äger elproduktionsanläggningar i bl.a. Malmöområdet. Sydkraft äger en CHP¹-anläggning vid Öresundsverket, härafter benämnd *CHP-anläggningen*. Anläggningen har en maxeffekt om 448 MW² och är ansluten via 130kV ledningar till Eon Energidistribution AB:s station med anslutning till transmissionsnätet.

Den 21 april 2016 anmälde Sydkraft enligt elberedskapslagen till Svenska kraftnät att anläggningen tills vidare förklaras otillgänglig för elmarknaden och att möjligheten att köra anläggningen skulle komma att bli begränsad.³ Anläggningen har därefter inte varit i drift.

Den 8 juni 2018 anmälde Sydkraft enligt elberedskapslagen till Svenska kraftnät sin avsikt att avsluta all produktion vid Öresundsverket och att avveckla verksamheten. Sydkraft angav i anmälan att en process hade inletts för att hitta en köpare av kraftverkskomponenterna.⁴ Svenska kraftnät beslutade den 13 juni 2018 att anmälan inte föranledde någon åtgärd från Svenska kraftnäts sida.⁵

Sydkraft har därefter under 2021 ingått ett avtal om försäljning och demontering av anläggningen. Sydkraft är dock fortfarande ägare till anläggningen och anläggningen finns kvar på platsen.

På grund av det förändrade säkerhetsläget och ändrade marknadsförutsättningar finner Svenska kraftnät vid en förnyad bedömning att förutsättningar nu föreligger för att som beredskapsåtgärd enligt elberedskapslagen besluta att Sydkraft dels ska återställa CHP-anläggningen till driftklar, dels hålla anläggningen i beredskap för ödrift.

Svenska kraftnät har under handläggningen hämtat in uppgifter och yttrande från Sydkraft samt inhämtat yttrande från Elberedskapsrådet. Elberedskapsrådet betonade vikten av att det finns ödriftsförmågor i regionen.

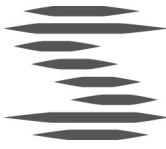
¹ CHP – Combined Heat and Power

² Gasturbin ger maxeffekt på cirka 310 MW och ångturbin ger maxeffekt cirka 138 MW, tillsammans cirka 448 MW

³ Svenska kraftnäts ärende med dnr 2017/686/6

⁴ Svenska kraftnäts ärende med dnr 2018/1417

⁵ A.a.

Aktuella bestämmelser m.m.

Svenska kraftnät beslutar om de beredskapsåtgärder som ska vidtas enligt elberedskapslagen.⁶ En elproducent är skyldig att vidta de beredskapsåtgärder som beslutas enligt lagen.⁷

Ett beslut om beredskapsåtgärder får inte vara mer betungande än som kan anses skäligt med hänsyn till anläggningens eller verksamhetens omfattning och betydelse.⁸

Med beredskapsåtgärder avses åtgärder som behövs för att förebygga, motstå och hantera sådana störningar i elförsörjningen som kan medföra svåra påfrestningar på samhället. Med beredskapsåtgärder avses också sådana åtgärder som krävs för att göra det möjligt att vidta de åtgärder som behövs vid höjd beredskap.⁹

Ersättning lämnas för kostnader för beredskapsåtgärder som vidtas efter beslut enligt elberedskapslagen. Ersättningen beslutas av Svenska kraftnät och betalas ut efter det att åtgärden har genomförts.¹⁰ Ersättningen får betalas ut i förskott om det finns särskilda skäl för det.¹¹

Produktionsanläggning som är ansluten till ≥ 110 kV och effekt ≥ 30 MW är en sådan anläggning som vid tillämpningen av elberedskapslagen ska anses vara av väsentlig betydelse för elförsörjningen.¹²

Syftet med elberedskapslagen är att åstadkomma en konkurrensneutral finansieringslösning för den planering och de åtgärder som behövs för att upprätthålla elförsörjningen.¹³ En beredskapsåtgärd är i princip varje åtgärd som beslutas i enlighet med lagens syfte att tillgodose elförsörjningen i landet vid höjd beredskap. Ett stort antal olika slag av beredskapsåtgärder kan aktualiseras för att därigenom åstadkomma en hög funktions- och systemsäkerhet. Behovet kan ändras över tiden, exempelvis till följd av teknik- och hotbildsförändringar.¹⁴

I det enskilda fallet avgör förhållandena vid den aktuella anläggningen eller verksamheten, dess placering och funktion i elsystemet samt dess betydelse för elförsörjningen vid höjd beredskap vilka åtgärder som ska genomföras. Det kan vara fråga om funktionella åtgärder för att åstadkomma drift av elsystemet i separata delsystem i händelse av att transmissionsnätet sätts ur funktion (s.k. ödrift).¹⁵

⁶ 5 § elberedskapslagen (1997:288) och 1 § förordningen (1997:294) om elberedskap

⁷ 1 § 2 st. stycket och 4 § 1 st. 1. p. elberedskapslagen

⁸ 5 § 2 st. samma lag

⁹ 3 § samma lag

¹⁰ 10 § samma lag och 1 § förordningen om elberedskap

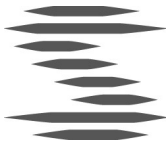
¹¹ 10 § samma lag

¹² 11 § andra strecksatsen Affärsverket Svenska kraftnäts föreskrifter (SvKFS 2013:2) och allmänna råd om elberedskap

¹³ Prop. 1996/97:86, s. 23

¹⁴ A.a. s. 28

¹⁵ A.a. s. 28

Svenska kraftnät får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att elberedskapslagen ska följas. Ett föreläggande eller förbud får förenas med vite.¹⁶

Beredskapsåtgärder som säkerställer ödrift

Det finns ett stort behov av att den ödriftsförmåga som CHP-anläggningen kan bidra med bibehålls, vilket utvecklas närmare nedan. Som beredskapsåtgärd ska därför beslutas att Sydkraft återställer CHP-anläggningen till driftklart skick samt vidtar de åtgärder som krävs för att anläggningen ska kunna startas upp och hållas i beredskap för ödrift. För att detta ska vara genomförbart kan Sydkraft inte sälja anläggningen för demontering.

Endast ett återställande av anläggningens funktionalitet är dock inte tillräckligt i sig. Anläggningen måste också löpande finnas i beredskap för ödrift, dvs. vara spänningssatt och kunna starta och bidra i ödrift. Som beredskapsåtgärd ska därför också beslutas att CHP-anläggningen ska hållas i beredskap för ödrift.

Behov av beredskapsåtgärd till följd av det säkerhetspolitiska läget

Den ryska storskaliga aggressionen mot Ukraina, som inleddes den 24 februari 2022, är av ett slag och omfattning som Europa inte upplevt sedan andra världskriget. Rysslands agerande innebär ett strukturellt och långsiktigt kraftigt försämrat säkerhetspolitiskt läge i Europa, och globalt.¹⁷ Sammantaget innebär Rysslands aggressiva agerande att den säkerhetspolitiska situationen i Sveriges närområde och övriga Europa på ett fundamentalt sätt försämrats jämfört med situationen under 2020.¹⁸ Under det senaste året har säkerhetsläget allvarligt försämrats. Det innebär en direkt påverkan på Sverige. De yttre hoten har betydelse för den inre säkerheten. Omvärldsutvecklingen är svårbedömd, hoten förstärker varandra och förändringar sker snabbt.¹⁹ Sedan den 24 februari 2022 är det säkerhetspolitiska läget i Europa och i Sveriges närområde det allvarligaste sedan i vart fall 1980-talets början.²⁰

Elförsörjningssystemet är ett högt prioriterat militärt angreppsmål. Genom begränsade militära insatser kan elförsörjningen allvarligt störas vilket indirekt allvarligt stör viktiga funktioner inom totalförsvaret och övriga samhället. Förmågan att upprätthålla en fungerande elförsörjning är en gränssättande faktor för hela totalförsvarets samlade förmåga.²¹

¹⁶ 13 § 2 st. elberedskapslagen

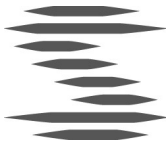
¹⁷ Regeringskansliet, utrikesdepartementet, Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge – konsekvenser för Sverige, Ds 2022:7, s. 7

¹⁸ A.a. s. 10

¹⁹ Säkerhetspolisens årsberättelse 2022/23, avsnitt Säkerhetspolischefen har ordet

²⁰ Militära underrättelse- och säkerhetstjänstens årsöversikt 2022

²¹ Prop. 1996/97:86, s. 19

Ett långvarigt elavbrott får allvarliga konsekvenser för samhället.²² Om det skulle uppstå ett nationellt eller regionalt avbrott i elförsörjningen under en längre tid är det av yttersta vikt att det finns mer lokala reservkraftsmöjligheter som kan förse samhällsviktiga funktioner med el, s.k. ödrift, för att minska samhällskonsekvenserna.

Behov av ödrift som beredskapsåtgärd

Ödrift innebär att med lokal elproduktion försörja ett geografiskt avgränsat område med el, utan koppling till det omkringliggande elnätet, dvs. som en egen ö. Ödrift kan användas i krissituationer när ordinarie elförsörjning är utslagen, exempelvis extrema väderhändelser eller mänskligt utlösta händelser såsom driftfel eller sabotage, inklusive cyberattacker, höjd beredskap eller krig. Ödrift startas upp när en återupbyggnad av elnätet kommer att ta lång tid.

Det ställs stora tekniska krav på en elproduktionsanläggning för att den ska kunna starta upp och kunna reglera spänning och frekvens i ödrift. I en ödrift är elsystemet känsligare för lastförändringar jämfört med normal drift eftersom det endast finns en eller några få elproduktionsanläggningar som producerar el och bidrar till att hålla balansen i nätet. För att en ödrift ska kunna upprättas är en grundläggande förutsättning att det finns en lokal produktionsanläggning som har

- god förmåga att reglera frekvens och spänning,
- dödnätstartförmåga, dvs. förmåga att starta från ett spänningslöst tillstånd, och
- tillgång till bränsle och andra tillsatsmedel som krävs för drift av anläggningen.

Det krävs också ett nära samarbete med nätägare inom ödriftsområdet för att göra eventuella omkopplingar som behövs för att den begränsade mängden el som finns kan levereras till de mest prioriterade samhällsviktiga funktionerna. Detta samarbete ska dokumenteras i en ödriftsplan. Därutöver kan för en mer fullständig bild även framhållas att anläggningen behöver utbildad och övad personal.

Ju kortare avstånd mellan produktionsanläggningen och de elanvändare som anläggningen ska förse med el, desto tryggare elförsörjning. Detta beror bl.a. på att det blir en lägre grad av överföringsförluster i nätet och färre potentiella felkällor mellan produktion och elanvändare. Med överföringsförluster i nätet kan den tillgängliga elen räcka till färre elanvändare.

²² Annica Waleij m.fl. Totalförsvarets forskningsinstitut; Konsekvenserna av energibortfall på samhällets funktionalitet och civilbefolkningens hälsa, FOI-R-4755-SE, s. 41 ff

Behovet av ödrift i området och den aktuella anläggningens betydelse
Malmö är Sveriges tredje största stad sett till befolkningsmängden. Enbart det förhållandet i sig gör att Malmö är ett prioriterat område inom totalförsvarsplaneringen men också för åtgärder som innebär att förmågan att motstå konsekvenser av elavbrott i fredstid. Ett tidsmässigt längre avbrott av elförsörjningen i Malmö med omnejd skulle leda till stora påfrestningar för samhället, inte minst eftersom det finns samhällsviktiga funktioner där.

Öresundsområdet pekas ut som ett strategiskt viktigt område i händelse av en säkerhetspolitisk kris eller krig.²³ Den elproduktion som idag finns tillgänglig för ödrift i Malmö med omnejd är begränsad och täcker endast till viss del områdets samlade behov av el.

CHP-anläggningen är geografiskt sett lokaliserad nära Malmö. Det finns andra anläggningar men de ligger på ett längre avstånd från Malmö med de försämringar och högre risker som det medför när det gäller förutsättningar för ödrift. Utan denna anläggning får området sämre möjligheter till ödrift och sämre möjligheter att tillgodose samhällsviktiga funktioner i området med el. CHP-anläggningen skulle sammanfattningsvis ge ett betydelsefullt bidrag för att kunna upprätthålla samhällsviktiga funktioner om intilliggande nät drabbas av längre avbrott.

Tiden för beredskapsåtgärden att hålla anläggningen i beredskap

Behovet av beredskapsåtgärden, dvs. förmåga till ödrift, kommer att bestå över en längre period. Det allvarliga säkerhetspolitiska läget bedöms åtminstone inte i någon betydande omfattning minska i allvarlighetsgrad inom överskådlig tid. Inte heller kan Svenska kraftnät inom överskådlig tid se att det etableras sådana reglerbara resurser i närområdet som kan tillgodose behov av el vid allvarliga avbrott. Dock bör beredskapsåtgärden inte sträcka sig längre än fem år efter det år då anläggningen blivit driftklar.

Anledningen till detta är att utvecklingen av marknaderna för systemtjänster skulle kunna påverka bedömningen av vad som ska bedömas vara kostnader för ödrift men också bedömningarna av vad som kan betraktas som en konkurrensneutral och proportionerlig ersättning för beredskapsåtgärden. Inför år 2029 kommer därför Svenska kraftnät att behöva göra en ny bedömning av Sydkrafts förutsättningar att tillhandahålla tjänster på marknaderna för bl.a. systemtjänster och på nytt bedöma bl.a. konkurrensneutralitet och proportionalitet.

Ersättning för beredskapsåtgärderna

Sydkraft kan enligt detta beslut få ersättning för beredskapsåtgärder med ett belopp som uppgår till högst 1 106 200 000 kronor under perioden 2023-2030. Skälen för detta och förutsättningarna för utbetalningarna utvecklas nedan.

²³ Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap; Handlingskraft, s. 17, FM2021-17683:2, MSB2020-16261-3

Ersättning för kostnader för återställandet av anläggningen

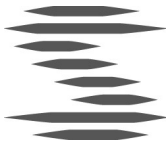
CHP-anläggningen togs ur drift år 2016 och har sedan dess varit konserverad för att inte ta skada i avvaktan på försäljning. För att anläggningen ska kunna återtas i drift behöver reparationer, underhåll och ytterligare åtgärder, bl.a. anställa och utbilda personal, genomföras. Sydkraft har på Svenska kraftnäts begäran tagit fram ett underlag som beskriver vilka åtgärder som behöver vidtas och kostnaderna för åtgärderna. De kostnader som Svenska kraftnät bedömer att Sydkraft ska få ersättning för när det gäller återställandet av anläggningen till driftklar uppgår till totalt 405 200 000 kronor.

De kostnadsposter som ingår i återställandet av anläggningen är:

- > Reparation, inspektion och idrifttagning av anläggningen
- > Byte av delar till turbin
- > Personalkostnader
- > Uppdatering och utveckling av styrsystem
- > Provdrift
- > Fysiskt skydd
- > Uppdatering av brandskyddssystem CO₂
- > Övriga återställningskostnader
- > Inspektioner
- > Översyn av ångpanna och hjälputrustning
- > Underhåll av kylvattensystem, luftintag, oljetankar etc
- > Reparation av skorsten

Hur den totala kostnaden fördelas mellan de olika kostnadsposterna framgår av bilaga 2. Svenska kraftnät har granskat de kostnader och kostnadsposter som Sydkraft har beräknat respektive uppskattat. Svenska kraftnät finner efter denna granskning inte anledning att ifrågasätta rimligheten av dessa kostnader och bedömer därför att Sydkraft ska ersättas för dessa. Beloppet för respektive kostnadspost bör inte uppfattas som ett absolut tak för den kostnaden. För det fall en kostnadspost understiger det angivna beloppet kan beloppet för en annan kostnadspost överstiga det angivna beloppet om kostnaden är rimlig och nödvändig för återställandet.

Utöver de av Sydkraft angivna kostnaderna enligt ovan finner Svenska kraftnät att Sydkraft ska ersättas för simuleringsprov för ödrift. Svenska kraftnät bedömer att

kostnaderna för simuleringsprovning inklusive bränsle uppgår till högst fyra miljoner kronor.

Sydkraft har angett att det skulle kunna uppstå ytterligare kostnader om anläggningen behöver vissa kompletterande åtgärder för att uppfylla kraven för nätanslutning av generatorer enligt EU-kommissionens förordning (EU) 2016/631²⁴ och Energimarknadsinspektionens föreskrifter EIFS 2018:2²⁵. Även när det gäller kostnader för säkerhet och fysiskt skydd till följd av krav enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585) finns det vissa osäkerheter. Svenska kraftnät bedömer att det för närvarande inte finns tillräckligt med underlag för att ta ställning till om dessa kostnader kommer att uppstå som en följd av ett eventuellt elberedskapsbeslut. Skulle sådana åtgärder senare enligt Svenska kraftnäts bedömning visa sig vara nödvändiga kan vid behov en omprövning av förevarande beslut därför göras.

Detsamma gäller det Sydkraft har angett om att det skulle kunna uppstå ytterligare kostnader för juridiska processer och avtalsmässiga ersättningar om försäljningsprocessen med köparen behöver avbrytas. Det bedöms dock i dagsläget inte finnas tillräckligt med underlag för att ta ställning till om dessa kostnader kommer att uppstå eller vad kostnaderna kan uppgå till som en följd av ett eventuellt elberedskapsbeslut.

Sydkraft har uppgett att anläggningen bedöms kunna driftsättas under 2025 års första kvartal.

Ersättningen kommer att utbetalas enligt de villkor som framgår nedan och under perioden åren 2023-2025. För att anläggningen ska ha de förmågor som krävs för att kunna delta i ödrift måste Sydkraft säkerställa att anläggningen uppfyller de villkor som framgår av bilaga 1. Villkoren i bilagan ska därför ses som en förutsättning för ersättning.

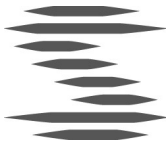
Sydkraft har uppmärksammat Svenska kraftnät på att en ombyggnation av anläggningen till ett rent gasturbinkraftverk, till en s.k. Open Cycle Gas Turbine²⁶ (härefter kallad Open Cycle) skulle leda till en aktivering av 295 MW inom cirka 30 minuter. En sådan ombyggnation skulle möjliggöra för Sydkraft att tillhandahålla stödtjänster för kraftsystemets balansering och stabilitet, vilket den anläggningen i sin nuvarande utformning inte har tillräckligt kort uppstartstid för att möjliggöra.

Om Sydkraft väljer att investera i en s.k. Open Cycle, möjliggör det för företaget att tillhandahålla fler tjänster som bidrar till att upprätthålla elsystemet. Den

²⁴ EU-kommissionens förordning (EU) 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer

²⁵ Energimarknadsinspektionens föreskrifter (EIFS 2018:2) om fastställande av generellt tillämpliga krav för nätanslutning av generatorer

²⁶ Ombyggnation till ett kraftverk med enbart gasturbin

kommersiella nytta som Sydkraft i sådana fall får av anläggningen behöver vägas in i syfte att förhindra att beredskapsbeslutet snedvrider konkurrensen. Om Sydkraft väljer att investera i en Open Cycle påverkar detta även driftskostnaderna för anläggningen både vad gäller basen för kostnaderna och den andel av driftskostnaderna som kan bedömas vara hänförliga till kostnaderna för att hålla anläggningen i beredskap för ödrift.

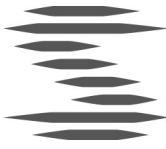
Svenska kraftnät bedömer att anläggningen redan utan en ombyggnation till Open Cycle tillgodoser de förmågor, och den uppstartstid, som behövs vid sådan ödrift som behövs vid kris och höjd beredskap. Därför finns det inte skäl att som beredskapsåtgärd besluta att Sydkraft ska bygga om anläggningen till Open Cycle. Kostnaderna för en sådan ombyggnation ska därför följaktligen inte ersättas enligt detta beslut.

Det finns dock inte några tungt vägande skäl mot att Sydkraft, om företaget så väljer, gör en ombyggnation till Open Cycle. Svenska kraftnät har här gjort dels en avvägning mellan konsekvenserna av den minskade effekten och de fördelar som en ombyggnation skulle medföra, dels en proportionalitetsbedömning.

Fördelarna av en ombyggnation som möjliggör att anläggningen kan tillhandahålla tjänster, t.ex. stödtjänster till kraftsystemet, kan leda till att anläggningen i en ökad omfattning sätts i drift vilket leder till en ökad förmåga till kontinuitet och därmed en ökad förmåga att hantera ödrift vid kris och höjd beredskap. Svenska kraftnät bedömer att Sydkrafts möjligheter att tillgodose sitt behov av kompetensförsörjning och att personalens faktiska färdigheter ökar avsevärt om det finns förutsättningar att sätta anläggningen i drift på marknader för systemtjänster.

Ett beslut från Svenska kraftnät som innebär att Sydkraft inte får investera i anläggningen på ett sätt som ger ökade möjligheter för Sydkraft att få avsättning för producerad el, skulle få mycket betungande konsekvenser för ägaren. Eftersom det rent av finns fördelar ur beredskapssynpunkt med åtminstone vissa investeringar som kan komma ifråga så finns det av proportionalitetsskäl inte förutsättningar att fatta ett beslut med innebörden att investeringar inte får göras, tvärtom bör det vara möjligt för Sydkraft att finna intäktströmmar som innebär att anläggningen kan bidra till avkastning för ägaren.

Dock kan förhållandet att Sydkraft väljer att bygga om anläggningen till en Open Cycle, påverka vilken ersättning som rimligen bör lämnas för beredskapsåtgärden i syfte att upprätthålla konkurrensneutralitet och proportionalitet. Svenska kraftnät återkommer till detta i avsnittet om nedan om ersättning för att hålla anläggningen i beredskap för ödrift.

Ersättning för att hålla anläggningen i beredskap

Vid de förhållanden som råder i det aktuella fallet, främst vad gäller CHP-anläggningens betydelse för området men också förhållandet att den är nedlagd, behöver ett beslut att återställa anläggningen för att kunna hålla anläggningen i beredskap för ödrift även omfatta ersättning för underhålls-, reparations- och övriga åtgärder under den period som beslutet avser. Detta krävs för att beslutet ska vara proportionerligt. Den ersättning som Svenska kraftnät beslutar bör dock även ge förutsättningar att upprätthålla kontinuitet i driften även på längre sikt än efter 2029 eftersom det kan finnas behov av att anläggningen bidrar till ödrift även efter den beslutade perioden.

Vanligtvis beslutar Svenska kraftnät om ödrift som beredskapsåtgärd vid anläggningar som är i drift och som tillhandahåller tjänster på el-, energi- eller kapacitetsmarknader. Ersättningen för beredskapsåtgärden har då begränsats till de direkta kostnader som uppstår för att etablera ödriftsförmågorna och kostnader som tillkommer för att upprätthålla förmågan att köra anläggningen i ödrift.

I detta fall gäller det emellertid en anläggning som har varit ur drift sedan 2016 och i konserverat läge. Det har också funnits långtgående planer på att demontera anläggningen. Ägaren har bedömt att det funnits begränsade möjligheter att vara tillräckligt konkurrenskraftig för tillhandahållande av tjänster på marknaderna. Ersättningen enligt detta beslut för att upprätthålla förmågan att hålla anläggningen i beredskap för ödrift blir den mest förutsägbara intäktskällan för anläggningen. Dock skulle den förväntade utvecklingen på marknaderna för systemtjänster kunna leda till att Sydkraft får ökade möjligheter att tillhandahålla tjänster. Det förefaller även sannolikt att anläggningen skulle kunna användas för att bidra till andra aktörers behov av att ha eleffekt tillgänglig. Det är dock i dagsläget svårt att bedöma Sydkrafts förutsättningar för att tillhandahålla tjänster på de olika marknaderna.

Sydkraft har redovisat beräknade eller uppskattade kostnader, fördelat på kostnadsposter, för de åtgärder som det för med sig att hålla anläggningen i beredskap för ödrift. Svenska kraftnät har granskat kostnaderna och finner inte anledning att ifrågasätta rimligheten av kostnaderna. Sydkraft är därför ersättningsberättigad för dessa. Kostnaderna som täcks av detta beslut uppgår till högst 114 200 000 kronor per år och är fördelade enligt de kostnadsposter som framgår av bilaga 2. Kostnadsposterna består av kostnader för

- Underhåll
- Driftskostnader för att hålla anläggningen i beredskap
- Hjälpkraft
- Driftledning och optimering

- Gasbokningsavgift och bokad gaskapacitet
- Abonnemang för uttag och inmatning
- Driftkemikalier
- Personal
- Övriga kostnader

Det bör tilläggas att sådana rörliga kostnader som uppkommer till följd av att anläggningen startas och körs i ödrift inte omfattas av detta beslut. Sådana kostnader regleras särskilt i anslutning till att ordern om att starta ödrift ges. Svenska kraftnät ersätter inte heller sådana rörliga kostnader som uppstår till följd av att Sydkraft tillhandahåller andra tjänster än att hålla anläggningen i beredskap för ödrift.

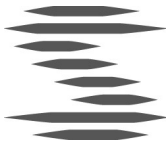
Det skulle dock kunna uppstå konkurrenssnedvridande effekter på marknaderna om Sydkraft, utan att behöva bära de kostnader som anläggningsägare i normalfallet står för, kan lägga bud i konkurrens med dessa anläggningsägare. Här behöver det således finnas en avvägning mellan incitament för marknadsnärvaro, konkurrensneutralitet samt proportionalitet och förutsägbarhet.

För att tillgodose en sådan avvägning behöver beräkningen av ersättningen för beredscapsåtgärden utformas på ett sätt som innebär att Sydkraft bär allt mer av kostnaderna ju mer anläggningen används för tillhandahållande av andra tjänster. Den avräkningsmetod som Svenska kraftnät bedömer lämplig i sammanhanget utgår från att ett täckningsbidrag beräknas (intäkterna för tillhandahållandet av andra tjänster minskat med kostnaderna som är hänförliga till tillhandahållandet) och att delar av täckningsbidraget sedan används för att göra en avräkning mot ersättningen för årliga kostnader enligt detta beslut.

När det gäller beräkningen av täckningsbidrag från Sydkrafts intäkter från *marknader för systemtjänster* där tjänsterna avtalas och avropas per timme eller dygn (eller motsvarande tjänst), minskas intäkterna med dels de direkta kostnader som uppstår till följd av tillhandahållandet av tjänsten, dels med sådana direkta avgifter som kan hänföras till tillhandahållandet.

Hur stor andel av täckningsbidraget som ska fördelas till avräkning enligt punkt 4 i detta beslut, och hur intäkter och kostnader ska beaktas vid beräkningen av täckningsbidraget ska beräknas, framgår av bilaga 3.

Ett faktiskt tillhandahållande av tjänster leder, som ovan angetts, till en ökad förmåga till kontinuitet och därmed en ökad förmåga att hantera ödrift. Sydkraft får därför inledningsvis behålla en större del av täckningsbidraget men ju större intäkt som Sydkraft får, desto större andel av täckningsbidraget ska användas för

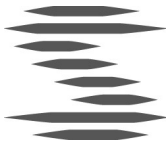
att räknas av mot ersättningen för beredskapsåtgärden. Avräkningen mot ersättningen ökar därför allt mer fram till dess att det inte finns någon beslutad ersättning att avräkna mot. Avräkning och avstämning med utbetalad ersättning enligt detta beslut görs såväl kvartalsvis som per kalenderår.

När det gäller Sydkrafts eventuella intäkter från tillhandahållande av sådana *tjänster som kräver att Sydkraft gör egna betydande investeringar* i anläggningen, innebär Svenska kraftnäts ersättning för kostnaderna för återställandet av anläggningen att Sydkraft får lägre kostnader för andra investeringar än de annars skulle ha fått. Dessutom kommer Sydkraft vid tillhandahållandet av andra tjänster än beredskap för ödrift kunna nyttja resurser som Svenska kraftnät ersätter enligt detta beslut. Detta motiverar att även intäkter från tillhandahållande av tjänster som kräver ytterligare investeringar ska påverka beräkningen av ersättningen för att hålla anläggningen i beredskap för ödrift. Sydkraft ska dock av proportionalitetsskäl få tillgodoräkna sig en större andel av täckningsbidraget jämfört vad Sydkraft får tillgodoräkna sig vid tillhandahållande av sådana tjänster som inte kräver ytterligare investeringar utöver återställandekostnaderna.

Om Sydkraft genomför egna investeringar i anläggningen för att kunna tillhandahålla andra tjänster, får investeringskostnaden, som framgått i ovanstående stycke, beaktas vid beräkningen av täckningsbidraget. Sydkrafts egen investering får då ställas i relation till den ersättning som Svenska kraftnät har beslutat för återställandet av anläggningen till driftklar. Den andel som Sydkrafts investeringskostnad utgör i relation till den ersättning som Sydkraft ska få för återställandet av anläggning till driftklar, ska avräknas vid beräkningen av täckningsbidraget. Hur Sydkrafts egna investeringar får påverka avräkningen av ersättning enligt punkt 4 i detta beslut framgår av bilaga 3.

När det gäller tillhandahållande av *tjänster som till sin karaktär motsvarar tjänsten att hålla en anläggning i beredskap för ödrift*, bedömer Svenska kraftnät att intäkt av sådan tjänst i hög grad ska avräknas mot ersättningen för beredskapsåtgärden. Det kan exempelvis handla om tjänster som innebär tillhandahållande av tillgänglighet för eleffekt, dvs. avtal som innebär att Sydkraft får ersättning för att under en tidsperiod hålla anläggningen tillgänglig för elproduktion. Hur intäkter från sådana tjänster ska räknas av mot ersättningen för beredskapsåtgärden framgår av bilaga 3. Krävs egna betydande investeringar från Sydkraft får investeringskostnaden avräknas på samma sätt som andra tjänster som kräver ytterligare investeringar.

Utöver sådana tjänster som redan nämnts i beslutet skulle Sydkraft kunna använda den återställda anläggningen för att tillhandahålla *andra tjänster än sådana som nämnts ovan*, t.ex. värmeproduktion. Även för intäkter av sådana tjänster är det rimligt och proportionerligt att de påverkar den ersättning som Sydkraft ska få för beredskapsåtgärden. Sådana intäkter hade inte kommit till stånd utan detta beslut.

Ju mer intäkter som Sydkraft kan få till följd av den återställda anläggningen, desto mer kan Sydkrafts situation liknas vid normalfallet för andra elproducerande anläggningar med ödriftsförmågor och desto mindre ersättning enligt detta beslut ska betalas ut. Hur intäkter från sådana tjänster ska avräknas framgår av bilaga 3.

Eventuella förluster som Sydkraft gör vid tillhandahållandet av tjänster får inte räknas av som kostnader vid beräkningen av ersättningen enligt detta beslut. Sydkraft får dock inkludera uteblivna intäkter från s.k. dagen-före-marknader som kostnad vid de tillfällen som Svenska kraftnät avropar drift för mothandel eller omdirigering. Sydkraft får dock inte som kostnad inkludera uteblivna intäkter från andra marknader.

Särskilt om kostnaderna för utebliven försäljning

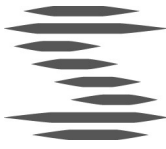
Sydkraft har ingått ett försäljningsavtal när det gäller CHP-anläggningen. Försäljningsavtalet reglerar dels köpeskilling, dels andra åtgärder och kostnader som köparen åtagit sig att stå för, främst kostnader och arbete för demontering och bortforsling av anläggningen. Av proportionalitetsskäl bör Sydkraft kompenseras ytterligare, dvs. utöver kostnaderna för återställandet och årliga kostnader för att hålla anläggningen i beredskap.

När det gäller den *uteblivna köpeskillingen* bör Sydkraft, mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i detta fall, i rimlig mån få tillgodoräkna sig delar av den uteblivna försäljningsintäkten som kostnad för åtgärderna enligt detta beslut. Anledningen är att beslutet innebär avsevärda betungande konsekvenser för Sydkraft, exempelvis eftersom beslutet förutsätter att Sydkraft inte längre får sälja anläggningen och då nödgas frångå försäljningsavtalet.

Det är dock rimligt att Sydkraft inte som ersättningsbar kostnad får tillgodoräkna ett av Svenska kraftnät antaget restvärde för anläggningen. Den rimliga ersättningen för den uteblivna försäljningsintäkten efter avräkning av det antagna restvärdet framgår av bilaga 2. Denna ersättning hanteras som en återställningskostnad i detta beslut.

Sydkraft bör också rimligen *garanteras ett restvärde*, som framgår av bilaga 2, för anläggningen vid utgången av detta beslut under förutsättning att utfallet av det då marknadsmässigt beräknade restvärdet understiger det garanterade restvärdet.

Vad gäller köparens *åtagande enligt försäljningsavtalet att demontera och borttransportera anläggningen* är det proportionerligt att Sydkraft ska ersättas för en motsvarande kostnad för det fall beredskapsåtgärden inte förlängs efter år 2029 och Sydkraft saknar såväl anledning att driva anläggningen vidare som möjlighet att avyttra anläggningen. Det av Sydkraft nu uppskattade beloppet för demontering och borttransportering är 80 000 000 kronor. Svenska kraftnät bedömer att det är ett rimligt belopp.

Sydkrafts intäkter vid en eventuell försäljning av anläggningen eller dess delar ska dock avräknas mot ersättningen enligt punkt 7.

För att Sydkraft ska få ersättning för dels kostnad som är en följd av att det marknadsmässiga restvärdet vid utgången av detta beslut understiger det garanterade restvärdet, dels för kostnader för demontering och borttransport, ska även gälla att Sydkraft vid denna tid kan visa att det varken finns förutsättningar att driva anläggningen vidare eller förutsättningar att avyttra hela eller delar av anläggningen trots att Sydkraft gjort vad som rimligen kan krävas för att driva respektive avyttra anläggningen eller dess delar. Sydkraft ska verifiera kostnaderna och det restvärde som Sydkraft vill lägga till grund för ersättning. Restvärdet ska vara marknadsmässigt beräknat.

Svenska kraftnät bedömer slutligen när det gäller konsekvenserna av den avbrutna försäljningen att Sydkraft ska få ersättning för en *rimlig kapitalkostnad* utifrån det antagna restvärde som har lagts till grund för bestämmandet av ersättning för utebliven försäljningsintäkt. Hur kapitalkostnaden ska beräknas framgår av bilaga 4.

Utbetalningsförfarandet

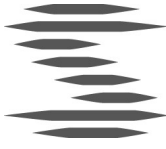
Utbetalning av ersättning till Sydkraft ska göras när Svenska kraftnät har tagit del av, granskat och godkänt Sydkrafts underlag för verifiering av intäkter, kostnader och värderingar. Kostnaderna ska även kunna hänföras till sådan kostnadspost som omfattas av detta beslut och som närmare framgår av bilaga 2.

När det gäller kostnaderna för återställande av anläggningen till driftklar ska ersättningen som utgångspunkt fördelas under återställandeperioden utifrån den tidsplan som Sydkraft gett in till Svenska kraftnät.

Eftersom anläggningen har varit ur drift sedan 2016 och att Sydkraft inte bedriver någon verksamhet vid anläggningen, finns det särskilda skäl för viss förskotts- betalning på sätt som beslutas i punkterna 5 och 6. Ytterligare förskottsbetalningar skulle kunna komma ifråga om det finns särskilda skäl för det. Inför att Svenska kraftnät gör förskottsbetalningar kan verket komma att ställa krav på ställande av bankgaranti.

Svenska kraftnät bedömer mot samma bakgrund att ersättning bör betalas ut kvartalsvis. För att ersättning ska utbetalas ska Sydkraft lämna in underlag som verifierar kostnaderna och den kostnadspost som de härrör till samt, i förekommande fall, underlag som visar företagets intäkter. Den första kvartalsvisa ersättningen utbetalas som förskott, se punkt 5 i beslutet.

Eftersom Sydkrafts eventuella intäkter från tillhandahållande av tjänster, påverkar beloppet för den årliga ersättningen ska Sydkraft vid sin verifiering av kvartalets kostnader även redovisa kvartalets intäkter och göra en avräkning enligt bilaga 3. Den slutliga beräkningen av det belopp som Sydkraft ska få i ersättning för

kalenderåret görs efter kalenderårets utgång, varvid mellanskillnader mellan utbetalt belopp och det ersättningsberättigade beloppet ska regleras mellan Svenska kraftnät och Sydkraft.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Lotta Medelius-Bredhe. I ärendets slutliga handläggning har även finansdirektören Peter Wigert, verksjuristen Björn Forsberg samt enhetschefen Ann-Sofie Fahlgren (föredragande) deltagit.

Lotta Medelius-Bredhe
Generaldirektör

Ann-Sofie Fahlgren
Föredragande

Detta beslut har signerats digitalt.

Bilagor

Bilaga 1 Funktionella villkor

Bilaga 2 Kostnadsposter och kostnader per kostnadspost

Bilaga 3 Villkor för ersättning enligt punkt 2 och 4

Bilaga 4 Ersättning för kapitalkostnad

Bilaga 5 Hur man överklagar

Bilaga 6 Blankett mottagningsbevis